

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ

OYUNCAK MODELLERİ

Ankara, 2014

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. OYUNCAĞIN TARİHSEL GELİŞİMİ	3
1.1. Ulusal Yöresel Oyuncaklar	6
1.1.1. Gerçek Nesnelerin Küçük Kopyaları	7
1.1.2. Hareketli Sesli Oyuncaklar	10
1.2. Oyuncakların Oyunlara Göre Sınıflandırması	10
1.3. Yöresel Oyuncaklar	14
1.4. Uluslararası Yöresel Oyuncaklar	16
1.5. Endüstriyel Oyuncak Üretimi	20
UYGULAMA FAALİYETİ	25
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	27
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	28
2. OYUNCAK ÇEŞİTLERİ	28
2.1. Üretim Tekniğine Göre Oyuncaklar	28
2.1.1. Malzeme Türüne Göre Oyuncaklar	28
2.1.2. Model Özelliğine Göre Oyuncaklar	31
2.2. Amacına Göre Oyuncaklar	32
UYGULAMA FAALİYETİ	33
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	35
MODÜL DEĞERLENDİRME	36
CEVAP ANAHTARLARI	37
KAYNAKÇA	38

AÇIKLAMALAR

ALAN	El Sanatları Teknolojisi
DAL/MESLEK	Dekoratif Ev Tekstili
MODÜLÜN ADI	Oyuncak Modelleri
MODÜLÜN TANIMI	Oyuncak modellerinin tarihsel süreci ile günümüz oyuncak modelleri ve endüstriyel oyuncak üretim sürecinin kazandırıldığı bir öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİLİK	Oyuncak modeli belirlemek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile gerekli ortam sağlandığında endüstriyel oyuncak üretim için oyuncak modeli belirleyebileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Günümüz oyuncak pazarı için doğru ürünleri belirleyebileceksiniz.2. Özelliklerine göre oyuncakları gruplandırabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Aydınlık ve temiz ortam Donanım: Ders notları, kalem, kâğıt, silgi, projeksiyon, geleneksel ve antik oyuncak görselleri, görsel ve basılı kaynaklar
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Çocukluk yıllarının en unutulmaz anları oyunlar ve oyunlarda kullanılan oyuncaklardır. Oyuncaklar, çocukların hayata hazırlanma sürecinde eğlence, paylaşma, güven duyma gibi ihtiyaçlarını karşılayarak gelişimlerine katkı sağlar.

Oyuncak modelleri modülü ile oyuncağın tarihsel sürecine yolculuk yapacağız. Bu yolculukta geçmiş medeniyetlerin oyuncakları ile ülkemizin ve farklı ulusların geleneksel oyuncaklarını tanımış olacaksınız. Oyuncakların üretim tekniğine ve amacına göre model özelliklerini inceleyeceksiniz.

Geçmişten günümüze oyuncak modellerini kavrayarak, günümüz dünyasındaki çocukların oyunlarında oynamaları için oyuncak modellerini üretim süreci için belirleyebileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve kazandırılacak beceriler ile günümüz oyuncak pazarı için doğru ürünleri belirleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Tarihsel, yöresel ve endüstriyel oyuncak modellerini araştırarak görsellerini çiziniz ya da fotoğraflayınız, özelliklerini not alınız.
- Araştırmalarınızı arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. OYUNCAĞIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Oyuncakların tarihi geçmişi insanlık tarihi kadar eskidir. Tarihte bilinen ilk oyuncaklar Mısırlılara aittir. MÖ 5. yüzyılda Mısırlı çocukların tahta atlarla oynadıklarına dair arkeolojik bilgiler edinilmiştir. MÖ 2. yüzyılda ise Mısır'da topaç, misket biliniyormuş. Yine aynı dönemlere ait Firavun mezarlarında oyuncak bebekler bulunmuştur. Eski Yunan, Roma ve Çin'de de kilden yapılmış fırınlanmış, hareketli kol bacaklara sahip bebekler yapıldığı bilinmektedir. İran ve Mezopotamya'da yürütülen arkeolojik çalışmalar MÖ 3. bine tarihlenen oyuncaklar ortaya çıkardı. Bunlar, bugün de küçük kız ve oğlan çocukların düşünüyü gördüğü oyuncaklara çok benzeyen pişmiş topraktan çingiraklar, tekerlekli hayvanlar ve küçük mobilyalardı.

Antik çağdan günümüze kalan pek çok nesnenin oyuncak mı yoksa tapınma nesnesi mi olduğu konusu hala tartışmalı olsa da, o dönemde de çocukların gelecekteki rollerine hazırlanması için oyuncak önemini korumuştur.

Çamurdan top ya da kartopu ilk insanların kendilerini ve çocuklarını eğlendirmek için kullandıkları bir nesne olmuştur. İskoçya'da 4.000 yıldan daha eski taştan yapılmış toplar bulunmuştur. Bilya, topaç, bebek, tahta at, çember, çingirak bilinen en eski oyun ve oyuncaklardır. Dünyanın en eski oyuncuğu Mardin Müzesi'nde sergilenmektedir.

Resim 1.1: Mardin Müzesindeki MÖ 5500- 3000 Kalkolitik Döneme ait oyuncak araba

Oyuncak, hem oyun hem oyunu sağlayan nesnedir. En basit oyuncak taş ve sopadır. Üçtaş, beş taş veya dokuztaş yahut kaydırac oyunu için her yerde taş bulunabilir. Sopa denilen basit bir ağaç dalı çocuğun hayal gücünde at, araba vb. işlere yarar. Bir ip, ip atlama ve çekişme oyunu için de kullanılır. İlk çağlarda kullanılan oyuncakların yapıldığı malzemeler şunlardır:

- Taşlar,
- Ağaç dalları
- Kil

Anaokullarının yaratıcısı olan Friedrich Fröbel (1782-1851) bir nesneye biçim vermenin pedegojisi olarak nitelediği oyun nesnelere geliştirdi. Geliştirdiği nesnelere bireyin kendini meşgul etme aracının temelini oluşturmuştur. **Bu nesnelere:**

- Yumuşak top
- Küre, silindir, küp
- Bölünmüş bir bütün (bir küpün bölünmesi)
- Kâğıda biçim verme, kesme, kıvrırma, katlama,

16.yüzyıl sanatçılarında Pieter Bruegel'in "Çocukların Oyunları" isimli resimde 80 değişik oyuncak ya da oyunu tasvir etmiştir. Bu oyuncaklar çocukların büyümesine, yaratıcılıklarına ve eğlenmelerine yüzyıllardır yardımcı oldu.

Resim 1.2: 16.yüzyıl Pieter Bruegel'in "Çocukların Oyunları" isimli tablosu

Seri olarak üretilen ilk tahta bebekler ise 1700'lerin Almanya'sına aittir. Türk tarihinde satılmak üzere yapılan oyuncaklar ise Osmanlı döneminde ortaya çıkıyor. Eyüp'te hayvan bağırsağından yapılmış balonlar, tahta topaçlar, çemberler, tefler, toprak düdükler satıldığı da bilinmektedir.

Resim 1.3: Yüzyıllardır kullanılan ' Topaç' oyuncaklar

Resim 1.4: Önce topraktan sonra camdan oluşturulan misketler

1.1. Ulusal Yöresel Oyuncaklar

Anadolu'da oyuncuğa kanıt oluşturan sayısız belge vardır. Fakat bunların sağlıklı bir ayrımı yapılmamıştır. Neolitik merkez Çatal Hoyük'te pişmiş toprak oyun topları, astragalos adı verilen aşık kemikleri bulunmuştur. Neolitik ve kalkolitik dönemlerin önemli merkezi Burdur Hacılar'da kil ve tahta çubuklardan yapılmış minyatür bebekler bulunmuştur. Hititlere ait Kargamış Kral Burcu kabartmasında (İÖ 8. yy) Kral Araras'ın çocukları aşık oynarken topaç çevirirken betimlenmişlerdir. Gordion'da Kral ailesinden 8 yaşındaki çocuğa ait tümülüste bronz dört atlı araba hayvan biçimli ahşap oyuncaklar bulunmuştur. Kütahya Müzesi'nde bulunan pişmiş topraktan tekerlekli horoz, tavuk, güvercin Frig dönemine tarihlenir. 6. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen Bizans döneminde ait İstanbul Büyük Saray Mozaigi'nde çok sayıda çocuk betimlemesi yer alır. Bunlardan birinde, çocuk arenada çember çevirirken betimlenmiştir. Çanakkale "Assos"ta yapılan kazılarda ele geçirilen pişmiş topraktan bebek Afrodite heykelcikleri İÖ 1. yüzyıla aittir.

Türklerde oyuncakçılık orta asyadan beri Selçuklu ve Osmanlıda var olan bir zanaattır. Örgütlü olarak 17. yy döneminde İstanbul'un Eyüp semtinde çok sayıda oyuncakçı dükkanı bulunuyordu. Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Eyüp oyuncakçılarının 100 dükkanda 105 usta ile çalıştıklarından söz eder. Eyüp oyuncakçılarının günümüze gelebilen 28 örnek korunmaktadır. Eyüp'te oyuncakçılık 1957 yılına kadar devam etmiş, şehir planlamaları nedeniyle yok olmuştur.

Resim 1.5: Yöresel Eyüp oyuncuğı

Resim 1.6: Yöresel Eyüp oyuncağı

Resim1.7: Yöresel Eyüp oyuncağı

1.1.1. Gerçek Nesnelerin Küçük Kopyaları

- Küçük müzik aletleri (tefler,davullar, darbukalar)

Resim 1.8: Küçük müzik aletleri

- Küçük mekanik aletler (el arabaları, dönme dolaplar, salıncaklar)

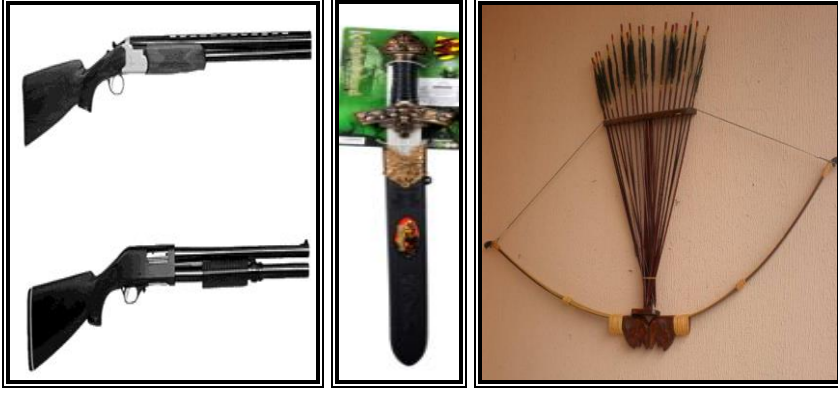
Resim 1.9: Küçük mekanik makinaların oyuncuğa dönüştürülmesi

- Küçük ulaşım araçları (sandallar, padişah kayıkları)

Resim 1.10: Küçük ulaşım araçları

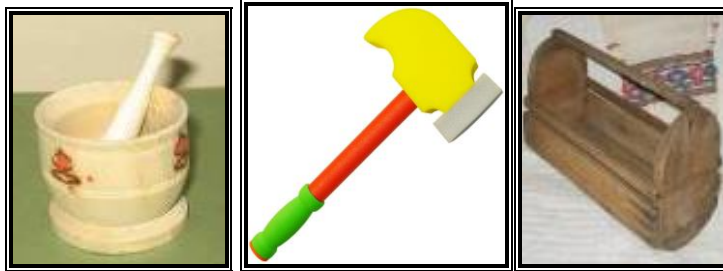
- Küçük silahlar (tahta kılıçlar, kamış tüfekler, ipli oklar)

Resim 1.11: Küçük silahlar

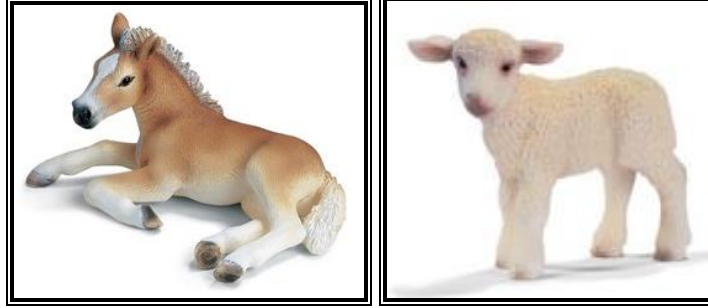

- Küçük ev aletleri (yayıklar, havanlar, beşikler, çekiçler, testiler)

Resim 1.12: Küçük ev aletleri

- Küçültülmüş hayvan tasvirleri (kırmızı tüylü koyun ve kuzular)

Resim 1.13: Küçük hayvan oyuncakları

1.1.2. Hareketli Sesli Oyuncaklar

Oyun araçları topaçlar, hacıyatmazlar, şakşaklar, düdüklü fırıldaklar, içine su konulup öttürülen toprak testilerdir.

1.2. Oyuncakların Oyunlara Göre Sınıflandırması

Türkiye’de 2004 yılında Yaşayan Geleneksel Çocuk Oyunları adlı çalışmada yöresel oyuncakların oyunlara göre dağılımı;

- Aşıkla oynanan oyunlar

Resim 1.14: Aşık

- Balonla oynanan oyunlar
- Bez bebekle oynanan oyunlar

Resim 1.15: Bez bebekler

- Boncuk, cam, düğme ve makarayla oynanan oyunlar

Resim 1.16: Makaralar düğmeler

- Çemberle oynanan oyunlar

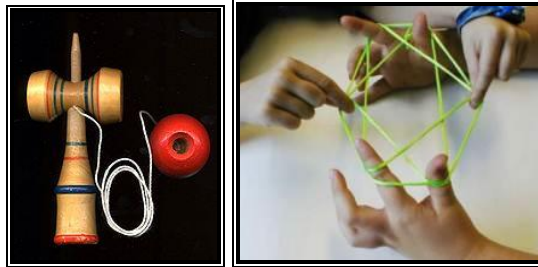
Resim 1.17: Çember

- Çelik çomak (tahta, sopa, değnek) ile oynanan oyunlar

Resim 1.18: Çelik çomak

- Çubukla oynanan oyunlar
- İple oynanan oyunlar

Resim 1.19: İple oynanan oyunlar

- Kapakla oynanan oyunlar
- Kayışla oynanan oyunlar
- Kılık değiştirilerek oynanan oyunlar
- Kibrit çöpüyle oynanan oyunlar

Resim 1.20: Kibrit çöpüyle oynanan oyunlar

- Kiremitle oynanan oyunlar

Resim 1.21: Kiremitle oynanan tombik

- Küçük kare tahtalarla oynanan oyunlar
- Mendille oynanan oyunlar
- Mendille oynanan oyunlar
- Misketle oynanan oyunlar
- Plâstik boruyla oynanan oyunlar
- Rüzgâr gülü ile oynanan oyunlar
- Salıncakla oynanan oyunlar
- Suntanın üzerine çivi çakılarak oynanan oyunlar
- Şişeyle oynanan oyunlar
- Tahtadan yapılan topla oynanan oyunlar
- Taş fırlatan oyuncaklarla oynanan oyunlar
- Taşla oynanan oyunlar
- Tokmakla oynanan oyunlar
- Topaçla oynanan oyunlar
- Topla oynanan oyunlar
 - El yapımı olanlar
 - Plâstik olanlar
- Toprakla oynanan oyunlar
- Yumurta ile oynanan oyunlar

1.3. Yöresel Oyuncaklar

Bir yörede tarihsel süreçte ustalar, ebeveynler ya da çocukların kendisi tarafından üretilen ya da oyunlarda kullanılan doğal nesnelere yöresel oyuncaklar denir.

Resim 1. 22: Yöresel ahşap oyuncak yapımıcısı ve satıcısı Antalyalı Mehmet Sökmen

- **Yöresel oyuncaklar üretilme şekillerine göre**
 - Hazır sanayi ürünü oyuncaklar (balon, plastik top, misket, boncuk, cam, düğme, demir çubuk, şişe, çivi, plastik top, plastik boru, sunta...)
 - El yapımı oyuncaklar (bez bebek, ip, salıncak, sapan, ok, yay, topaç, tahta, el yapımı top)
 - Doğal oyuncaklar (aşık, yumurta, ceviz, taş, kaya, toprak, sopa, değnek...)

Resim 1. 23: Yöresel oyuncak örnekleri

Resim 1. 24: Ahşap ve tel yöresel oyuncak örnekleri

➤ **Bazı yörelere göre yöresel oyuncak adları**

- Trakya yöresine ait Süpürge Bebek, Derinkuyu bebekleri, Soğanlı bebekleri,

Resim 1. 25: Yöresel Soğanlı, süpürge, Derinkuyu bebekleri

- Karaman yöresine ait kabak araba,
- Erdemli'nin yaylalarındaki Yörük çocuklarının oyuncuğu olan dramın (el davulu),
- Karadeniz'in ahşap kayığı

Resim 1. 26: Karadeniz'in ahşap kayığı

- Antalya kabak bebekler

Resim 1.27: Antalya kabak bebeği

Geleneksel oyunların modern eğitim metotlarıyla çocuklara yeniden sunulması, farklı kültürlerin geleneksel çocuk oyunları ile Türk çocuk oyunlarının karşılaştırmalı çalışmasının da evrensel kültüre katkıları olacaktır. Bu sayede, farklı kültürlerden çocukların birbirlerini ve farklı kültürleri tanıma istekleri artacak, özellikle doğal oyuncaklar sayesinde de farklı türlerin ve coğrafyaların öğretilmesi kolaylaşacaktır. Evrensel kültür meydana getirmek için, çocukların penceresinden bakıp, onların dünyasında ortak platform oluşturmak gerekir.

1.4. Uluslararası Yöresel Oyuncaklar

Dünya ülkelerinin yaşadıkları farklı sosyokültürel yaşamın sonucu olarak oyuncaklarda ki farklılıklar yüzyıllara göre değişkendir. Değişmeyen çocukların oyunlara ve büyümeye duydukları özlemdir.

Uluslara göre oyuncakların değişkenliği malzeme ve biçim yönündendir.

➤ **Ulusların oyuncak şekillerinin ve özelliklerinin oluşturulmasına**

- Yaşam şekilleri
- İnsan tipleri
- Hayvan türleri
- İklim özellikleri
- İnanışlar
- Yetiştirilen ürünler etkilemiştir.

Örneğin bir oyuncak bebek her ülkede farklı farklı şekillerde, farklı malzemelerde ve farklı boyutlarda oluşturulduğu incelemeler sonucunda görülmektedir. Ulusların sanayide gelişimleri sosyokültürel yapıları oyuncak sektörünün oluşumuna ve oyuncak modellerinin değişkenliğine neden olmuştur. Oyuncak örnekleri bunu en iyi şekilde yansıtmaktadır.

➤ **Farklı ulusların oyuncak örnekleri**

Resim 1.28: Afrika ve Peru yöresel oyuncakları

Resim 1.29: 1820 yılına ait Fransız oyuncak keman

Resim 1.30: 1900 - 1910 yılı Alman bebek evler oyuncak örnekleri

Resim 1.31: 1900 - 1910 yılı Alman bebek evler oyuncak örnekleri

Resim 1.32: Amerikan oyuncak örnekleri

Resim 1.33: Rus oyuncak örnekleri

Resim 1.34 : Japon oyuncak örnekleri

Resim 1.35: Kore bebek oyuncaklar

1.5. Endüstriyel Oyuncak Üretimi

Oyun ve bazen de oyunda kullanılan ve oyunu tamamlayan oyuncaklar, çocuğun fiziksel becerilerini geliştirdiği gibi, düşünme ve keşfetme aracılığı ile zihinsel gelişimine de katkıda bulunmaktadır. Çocukların oynadıkları “oyunlarla ve oyununa yön veren oyuncaklarla” gelişimlerini tamamladıkları da yapılan çalışmalar ve uygulamalarıyla bugün ortadadır. Dünyada dev oyuncak sektörlerinin doğmasının da, okul öncesi eğitime verilen önemin her geçen gün artmasının da başlıca nedeni budur.

Oyuncakların seri üretimi ise 18. yüzyılda başlamıştır. Önce tahta oyuncaklar sonra da sırasıyla kağıt, teneke, kurmalı, buharlı, elektrikli ve pilli oyuncaklar oyuncak sanayinde yerini almıştır. Ünlü oyuncak fabrikaları ise 1800'lü yılların sonunda ortaya çıkmaya başlamıştır. Oyuncak tarihinde Alman oyuncakçılığı önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü, Batı dünyasında oyuncakçı düzenli sanayi ürünü haline dönüştüren ilk ülke Almanya'dır ve özellikle de Nuremberg bölgesi.

1900'lü yılların başında endüstri devriminin de etkisiyle teneke oyuncaklar popüler olmuştur. Teneke oyuncaklar arasında en fazla ilgi gemiler, arabalar, uçaklara gösterilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı yıllarında ekonomik zorluklar nedeniyle birçok üründe olduğu gibi oyuncak sanayisinde de bir duraklama yaşandığı görülmektedir. Oyuncak atölyelerinin savaş sırasında silah üretmek olarak kullanılması çok acı bir durumdur. Bu dönemde evlerde yapılan basit oyuncakların arttığı gözlenmektedir. 1970'li yıllardan sonra ise çocukların güvenliği ve daha ucuza mal edilmesi nedeniyle plastik oyuncaklar yaygınlık kazanmıştır. 1970'li yılların hemen ardından Japonya modern teknolojinin katkısıyla oyuncak endüstrisinde zirveye tırmanmış ve 1980'li yıllardan itibaren pazar payını Hong Kong, Singapur, Taiwan, Malezya ve son yıllarda da Çin'e bırakmıştır. Artık günümüzde satılan oyuncakların çoğu Çin yapımıdır. Oyuncakçılık, üretim malzemeleri olarak kısaca dört döneme ayrılır.

- Sanayileşme öncesi zanaat işçiliğine dayanan kil ve ahşap malzeme dönemi
- Sanayileşme ile beraber metal ve teneke dönemi
- Plastik keşfi ile plastik oyuncaklar
- Elektronik ve dijital devrim ile miniyonga (microchip) oyuncaklar

İletişim araçlarının artarak gelişmesi dünya uluslarını etkileyen olayların oyuncaklara da yansımaya neden olmuştur. Örneğin aya yolculuk, masal ve çizgi film karakterleri oyuncak sektörüne esin kaynağı olmuştur.

Resim 1.36: Ay'a yolculuğun oyuncaklara yansması

➤ **Endüstriyel oyuncak türleri**

• **Bebekler**

Farklı boyutlarda ve şekillerde, tekstil yüzeyler, plastik, seramik vb. malzeme türü kullanılarak oluşturulurlar.

Resim 1.37: Endüstriyel bebek oyuncak

• **Hayvanlar**

Bu oyuncak türleri, karada, denizde, havada yaşayan canlı hayvan türlerinden etkilenecek hazırlanan, tekstil yüzeyler, plastik ve ahşap malzemelerden üretilmektedir.

Resim 1.38: Endüstriyel oyuncak ayıcıklar

- Minyatür nesnelere (evcilik, doktor, tamir setleri, temizlik ve ütü setleri)

Ahşap ve plastik malzemelerden günlük yaşantıda kullanılan nesnelere küçültülmüş olarak üretilmiş oyuncaklardır.

Resim 1.39: Ütü, temizlik, tamir seti oyuncaklar

- Birleştirme, yığma, takılıp çıkarılanlar (legolar,yapbozlar, bloklar, kuklalar)

Ahşap ve plastikten üretilen oyuncak türleridir.

- Elektronikler, miniyonga (microchip) (yaylı, sesli, uzaktan kumandalılar, bilgisayar oyunları)

Miniyongalar ile elektronik mekanizmaların kullanılarak oluşturulmuş oyuncak türüdür.

- Eğiticiler (harf, sayı, geometrik şekiller, oyuncak kitaplar, kavram öğretmeyi amaçlayanlar)

Tekstil yüzeyler, karton, kağıt, ahşap, plastik malzeme türlerinden üretilen oyuncak türüdür.

- Masa oyunları (kelime oyun araçları)

Plastik ya da ahşap malzemelerden üretilen oyun araçlarıdır.

- Müzikli oyuncaklar (minyatür müzik aletleri, müzik kutuları, düdük, çingirak)
Kullanırken ya da sabit durumda kurularak ses çıkartan oyuncaklardır.

- Hareketliler (tekerlekli oyuncaklar)
Tekerlek ya da mekanizma yardımı ile hareket edebilen oyuncaklardır.

- Güncel ve masal kahramanları (Örümcek adam, Batman vb.)
Çizgi film, film ve masal kahramanlarının minyatür boyutlarda ya da dekoratif amaçlı büyük boyutlarda üretilmiş şekilleridir.

Endüstriyel oyuncak üretim sürecinde oyuncuğun türüne uygun model belirleyebilmek için malzeme ve yaş grubuna dikkat edilmelidir. Bunun yanısıra yeni oyuncak modelleri oluşturabilmek için geçmişte ve günümüzde oluşturulan oyuncakları her yönüyle kavramak gerekir. Edinilen bilgiler ile yeni oluşturulan bir oyuncak modeli tanımlanabilmelidir. Bu tanımlamada;

- Oyuncak türünü belirleme (eğitici, hareketli, müzikli, hayvan, bebek vb.)
- Oyuncak malzeme tanımı (tekstil yüzeyler, ahşap, plastik, karton vb.)
- Üretim tekniği tanımı (dikim , kaynak, örme, dökme, yapıştırma vb.)
- Oyuncakta kullanılacak renk seçenekleri
- Oyuncak güvenliği için varsa standartlara uygun uyarılar tanımlanmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ-1

Yaşadığınız yörede geçmişte oynanan çocuk oyunlarını ve bu oyunda kullanılan oyuncakları araştırarak oyuncakların model özelliklerini ve görsel ürün dosyası oluşturunuz .

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Yörenizde geçmişte oynanan oyunları ve oyunlarda oynanan oyuncakları önerilen kaynaklardan araştırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Kütüphane, müze, yerel web sayfaları, bölge ya da il yıllıkları ve aile büyüklerinden yararlanabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Araştırma öncesi planlama yapınız.(Görüşmelerde soracağınız soruları, not defterinizi, kalemınızı hazırlayınız.)	<ul style="list-style-type: none">➤ Hazırlıklarınızı kontrol ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Araştırma sonuçlarını not alınız.(oyunun özellikleri, kullanılan oyuncağın malzeme ve model özellikleri vb. gibi)	<ul style="list-style-type: none">➤ Dikkatli ve özenli olunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Oyuncaklarla ilgili varsa görsellerin resimlerini çekerek ya da çizerek temin ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Zamanı iyi kullanınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Araştırma sonuçlarını dosyalayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Dikkatli ve özenli olunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Araştırma sonuçlarınızı sınıf ortamında paylaşınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Paylaşımçı olunuz.

UYGULAMA FAALİYETİ-2

Eğitici endüstriyel oyuncakları araştırınız. Araştırmalarınızdan edindiğiniz görseller yardımı ile bir konu seçerek eğitici oyuncak modeli oluşturunuz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Eğitici oyuncakları önerilen kaynaklardan araştırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Oyuncak mağazaları, <i>İnternet</i> web sayfalarından faydalanınız.
<ul style="list-style-type: none">➤ Çizim malzemelerini hazırlayınız➤ Seçtiğiniz konudaki oyuncakın modelini çiziniz. (Rakamları konu olarak seçebilirsiniz.)	<ul style="list-style-type: none">➤ Kalem, A4 resim kâğıdı, silgi, A4 resim kartonu kullanabilirsiniz.➤ Hazırlıklarınızı kontrol ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Oyuncakın renk ve kumaşını seçiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Dikkatli ve özenli olunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Kalıbınıza uygun kumaşı kesiniz.➤ Modele uygun dikiş yapınız.➤ İçerisini elyaf ile doldurunuz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Farklı materyaller kullanabilirsiniz. (Keçe, sünger, boyalar, karton vb.)
<ul style="list-style-type: none">➤ Uygulama çalışmanızı sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Paylaşımçı olunuz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. MÖ 5500-3000 Kalkolitik Döneme ait en eski oyuncak araba hangi müzede sergilenmektedir?

- A) Ankara
- B) Mardin
- C) Antalya
- D) İstanbul

2. İlk çağ oyuncaklarında hangisi malzeme olarak kullanılmadı ?

- A) Taş
- B) Ağaç dalı
- C) Kil
- D) Plastik

3. Geleneksel oyuncaklarda topaç nasıl kullanılırdı?

- A) Vurularak
- B) Parçalanarak
- C) Döndürülerek
- D) Sürülerek

4. Aşağıdaki oyuncaklardan hangisi endüstriyel oyuncak gruplarından minyatür nesnelere oyuncak grubuna girmez?

- A) Lego
- B) Araba
- C) Doktor seti
- D) Tamir seti

5. Aşağıdakilerden hangisi eğitici oyuncaklar grubuna girer?

- A) Keman
- B) Topaç
- C) Geometrik şekiller
- D) Araba

6. Eyüp Oyuncakları hangi ilimizde üretimde 300 yıl varlığını sürdürmüştür?

- A) İzmir
- B) Bursa
- C) Ankara
- D) İstanbul

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler ve kazandırılacak beceriler ile özelliklerine göre oyuncakları gruplandırabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Oyuncakları malzeme ve model özelliklerine göre araştırınız.
- Araştırma sonuçlarına göre oyuncak çeşitlerini gruplandırınız.
- Araştırma sonuçlarınızı arkadaşlarınızla sınıf ortamında paylaşınız.
-

2. OYUNCAK ÇEŞİTLERİ

Oyuncaklar ister bireysel üretilsin isterse endüstriyel anlamda seri olarak üretilsin oyuncakların modellerine ve malzemelerine göre üretim teknikleri farklıdır. Bu farklılıklar gelişen, değişen teknoloji ile malzeme türüne ve oyuncak firmalarının satış politikalarına göre her geçen gün değişmektedir. Günümüzde var olan oyuncak üretim teknikleri değerlendirilirken değişkenlik göz önünde bulundurulmalıdır.

2.1. Üretim Tekniğine Göre Oyuncaklar

Üretim tekniğine göre oyuncakları gruplandırabilmek için oyuncakları malzeme ve model özelliklerine göre incelemek gerekir.

2.1.1. Malzeme Türüne Göre Oyuncaklar

- **Tekstil yüzeyli oyuncaklar**

Oyuncağın tümünde ya da bir bölümünde terikoton, keçe, pelüş, polar, kadife triko, örgü gibi tekstil yüzeyleri kullanarak hazırlanan oyuncaklardır.

Resim 2.1: Tekstil yüzeyli oyuncak

➤ **Ahşap oyuncaklar**

Ahşap malzemelerin ham, boyalı, vernikli, oymalı, baskılı vb. şekillendirmeleri yoluyla elde edilen oyuncaklardır.

Resim 2.2: Ahşap oyuncak

➤ **Kağıt, karton oyuncaklar**

Kağıt, karton, oluklu mukavva vb. kağıt türevlerinden oluşturulan oyuncaklardır.

Resim 2.3: Kağıt ve karton oyuncaklar

Resim 2.4: Kağıt ve karton oyuncaklar

➤ **Teneke oyuncaklar**

Teneke ve sacın şekillendirilip renklendirilmesi ile üretilen oyuncak çeşitleridir. Bu tür oyuncaklarda yay ve kurma mekanizmaları da kullanılmıştır.

Resim 2.5: Teneke otobüs oyuncak

➤ **Plastik oyuncaklar**

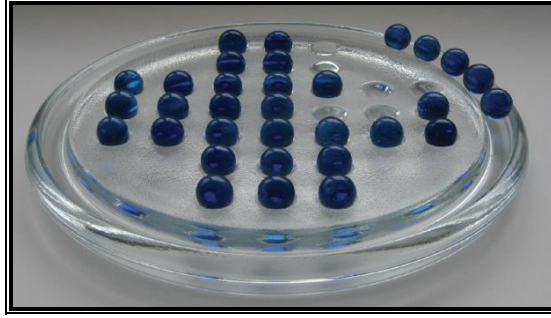
İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ucuz, hafif, fazla sayıda üretiler olması nedeniyle kullanılmaya başlayan dökme ve kalıp tekniği ile üretilen oyuncak çeşitleridir.

Resim 2.6: Plastik oyuncaklar

➤ **Cam oyuncaklar**

Özellikle çok kalın camdan misket ya da zeka oyuncakları gibi oyuncakların üretiminde kullanılan oyuncak çeşitleridir.

Resim 2.7: Cam zeka oyuncuğı

➤ **Elektronik, Miniyonga (Microchip) oyuncaklar**

Pilli, kumandalı, şarjlı üretilen ateri, elde taşınabilir CD'den ya da hafıza kartlarından oynanan oyuncak çeşitleridir.

Resim 2.8: Kumandalı otomobil oyuncak

2.1.2. Model Özelliğine Göre Oyuncaklar

➤ **Tek parçalı oyuncaklar**

Tek parça ahşap, plastik, cam gibi malzemedен misket, topa vb şeklinde üretilen oyuncak türleridir.

➤ **Çok parçalı oyuncaklar**

Aynı malzeme türünden ya da farklı malzeme türünden parçaların bir araya getirilerek üretilen oyuncak türleridir.

➤ **Mekanizmalı oyuncaklar**

Oyuncağa ses, ışık, hareket kazandırmak amaçlı mekanizmaların yerleştirilmesi ile üretilen oyuncak türleridir.

2.2. Amacına Göre Oyuncaklar

Çocukların yetiştirilmeleri kültürden kültüre değişkenlik göstermektedir. İletişim ve ulaşım araçlarındaki hızlı değişimi kültürler arasındaki değişkenliği her geçen gün azaltmaktadır. Bunun sonucu olarak geleneksel oyuncaklardan uzaklaşarak dünyada genel ilgi gören oyuncak türlerine yönelim artmaktadır.

Oyuncakların çok farklı amaçları vardır. Bu amaçları, eğitimeiler, doktorlar, ebeveynler, felsefeciler, oyuncak üreticilerinin söylemleri ile toplumların sosyo-kültürel ve ekonomik yapıları belirlemektedir.

➤ Kullanım amacına göre oyuncaklar

Çocukların yaş gruplarına göre duysal, beceri, eğitim, eğlence amaçlı ihtiyaçlarını karşılamak amaçlı kullanılan oyuncaklar bu gruba girer.

➤ Dekoratif amaçlı oyuncaklar

Çocuk odalarının dekorasyonunda kullanılan oyuncaklara dekoratif amaçlı oyuncaklar denir.

Resim 2.9: Dekoratif amaçlı kullanılan oyuncaklar

Resim 2.10: Dekoratif amaçlı kullanılan oyuncaklar

➤ Fonksiyonel oyuncaklar

Yetişkinler tarafından kullanılan aletlerin küçültülmüş modellerine fonksiyonel oyuncak denir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Oyuncakların model özelliklerini araştırınız. Bunların içinden tekstil yüzeyli oyuncakları seçerek türüne göre görsel ürün dosyası hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Önerilen kaynaklardan tekstil yüzeyli oyuncakları araştırınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Oyuncak mağazaları, oyuncak web sayfaları, oyuncak üreten atölyeler, kreşler, anaokullarından faydalanabilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Önerilen kaynaklardan tekstil yüzeyli oyuncakların görsellerini fotoğraflayarak, fotokopi alarak ya da web sayfasından çıktı olarak temin ediniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dikkatli ve özenli olunuz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tekstil yüzey türüne göre gruplama yapınız. ➤ Dokuma yüzeyler, pelüş, polar, terry koton, ➤ Örgü yüzeyler- triko, el örgüsü, ➤ Dokusuz yüzeyler, keçe olarak tekstil yüzeyli oyuncaklar 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dikkatli ve özenli olunuz. ➤ Bilgi konularını gözden geçiriniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Aynı gruptaki görselleri A4 kâğıdına yerleştirip yapıştırınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A4 dosya kâğıdı, oyuncak görselleri, yapıştırıcı ile yapıştırınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tekstil yüzeyli oyuncak görsellerinin alt bölümüne not alarak tanımlayınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Parça, mekanizma, renk, tekstil yüzey özelliği vb. ➤ Zamanı iyi kullanınız.

<ul style="list-style-type: none">➤ Uygulama çalışmaları yaptığınız A4 kâğıtlarını dosyaya grup sırasına göre yerleştiriniz.➤ Dosyanıza kapak hazırlayarak çalışmayı tamamlayınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Uygulama çalışmanızı kontrol ediniz. Hatalarınız var ise düzeltiniz. <p>The image shows a screenshot of a document cover. The title is 'TEKSTİL YÜZEYLİ OYUNCAKLAR GÖRSEL ÜRÜN DOSYASI'. Below the title, there is a field labeled 'HAZIRLAYAN' with two horizontal lines for text entry. The document is displayed on a computer screen with a standard Windows taskbar at the bottom.</p>
<ul style="list-style-type: none">➤ Görsel ürün dosyasını sınıf ortamında arkadaşlarınızla paylaşınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Paylaşımçı olunuz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Oyuncaklar ister bireysel üretilsin isterse endüstriyel anlamda seri olarak üretilsin oyuncakların modellerine ve malzemelerine göre üretim teknikleri farklıdır.
2. () Aynı malzeme türünden ya da farklı malzeme türünden parçaların bir araya getirilerek üretilen oyuncaklara tek parça oyuncaklar denir.
3. () Çocuk odalarının dekorasyonunda kullanılan oyuncaklara dekoratif amaçlı oyuncaklar denir.
4. () Plastik oyuncaklar, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ucuz, hafif, fazla sayıda üretilabilir olması nedeniyle kullanılmaya başlayan dökme ve kalıp tekniği ile üretilen oyuncak çeşitleridir.
5. () Çocukların yaş gruplarına göre duyuşsal, beceri, eğitim, eğlence amaçlı ihtiyaçlarını karşılamak için kullanılan oyuncaklara kullanım amacına uygun oyuncaklar denir.
6. () Pili, kumandalı, şarjlı üretilen ateri, elde taşınabilir CD'den ya da hafıza kartlarından oynanan oyuncaklara elektronik, miniyonga oyuncaklar denir.
7. () Tek parça ahşap, plastik, cam gibi malzemeden misket, topaç vb. şeklinde üretilen oyuncak türlerine çok parçalı oyuncak denir.
8. () Oyuncağa ses, ışık, hareket kazandırmak amaçlı mekanizmaların yerleştirilmesi ile üretilen oyuncaklara mekanizmalı oyuncaklar denir.
9. () Ahşap malzemelerin ham, boyalı, vernikli, oymalı, baskılı vb. şekillendirmeleri yoluyla elde edilen oyuncaklara ahşap oyuncaklar denir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise "Modül Değerlendirme"ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

1. () Bir yörede tarihsel süreçte ustalar, ebeveynler ya da çocukların kendisi tarafından üretilen ya da oyunlarda kullanılan doğal nesnelere yöresel oyuncaklar denir.
2. () Eyüp oyuncakları 300 yıllık bir geçmişe sahiptir.
3. () Taş, kil, ağaç dalları ilk çağlardan beri oyuncak malzemesi olarak kullanılmıştır.
4. () Elektronik ve miniyongalı oyuncaklar geleneksel oyuncaklardır.
5. () Yetişkinler tarafından kullanılan aletlerin küçültülmüş modellerine tak parçalı oyuncak denir.
6. () Aynı malzeme türünden ya da farklı malzeme türünden parçaların bir araya getirilerek üretilen oyuncaklara çok parçalı oyuncak denir.
7. () Üretim tekniğine göre oyuncakları gruplandırabilmek için oyuncakları malzeme ve model özelliklerine göre incelemek gerekir.
8. () Uluslara göre oyuncakların değişkenliği malzeme ve biçim yönündendir.
9. () Çocuk odalarının dekorasyonunda kullanılan oyuncaklara dekoratif amaçlı oyuncaklar denir.
10. () Türk tarihinde satılmak üzere yapılan oyuncaklar, Selçuklu döneminde ortaya çıkıyor.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	B
2	D
3	C
4	A
5	C
6	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	D
4	D
5	D
6	D
7	Y
8	D
9	D

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	D
4	Y
5	Y
6	D
7	D
8	D
9	D
10	Y

KAYNAKÇA

- **ONUR Bekir, Oyunun Gücü**, İmge Kitabevi, 2011.
- **ONUR Bekir, Neslihan GÜNEY, Türkiye’de Çocuk Oyunları Araştırmaları**, Ankara Üniversitesi ÇOKAUM (Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları), Kök Yayıncılık, 2004.
- **OĞUZ M. Öcal, Petek ERSOY, Türkiye’de Yaşayan Geleneksel Çocuk Oyunları**, Gazi Üniversitesi Türk Halkbilimi Araştırma ve Uygulama Merkezi (THBMER) tarafından yayımlanan, 2004.
- **BAŞAL Handan Asûde, GeçmişYıllarda Türkiye’de Çocuklar Tarafından Oynanan Çocuk Oyunları**, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XX (2), 2007.
- **ONUR B., N. ÇELEN, F. ÇOK, M. ARTAR, T. DEMİR**, (1998) Children’s need for toys from mothers point of view in two cities of Turkey içinde Toys and Playthings (ed G. Brougere). Imprimera LaTresoriere.
- Antalya Oyuncak Müzesi